

POGAJNAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

1. číslo

Budyšin, januar 1962

Lětnik 12

Hrono na wulki rózku 1962

Bóh njeje swójeho Syna do swěta posłał, zo by wón swět sudził, ale zo by swět přez njeho zbožny byl.

Jana 3, 17

W Jezusowym mjenje smy nowe lěto započeli. Z tym je wone za nas Knjezowe lěto; annus Domini 1962, tak bychy naši stari prajili. A wěrný křesćan njeje tak a tak jenož na zakładze někajkeho swětonahlada, ale chodźi ze swojim Knjezom a Zbožnikom Jezom Chrystom přez žiwjenje, tež přez kóžde lěto.

Jezus Chrystus je — to mamy z našeho hrona nawuknyć — jako syn Boži pósťanc njebieskeho Wótca z wěstym nadawkom. Tón so nam tu najprjedy negatiwnje mjenuje a wopisuje: „Wón njeje jeho posłał, zo by swět sudžil.“ Njeje tak wě wěruwuznaću, zo „wón přinđže, sudzić žiwych a morwych“? Wězo, tomu je tak. Wón sam to husto dosć praji. A tola njeje jeho hłowny nadawk, jeho hłowne powołanje, być ze sudnikom. Nichtó na to njemysli, hdyž na přikład swojemu džěsću Chrystusowy wobraz pokazuje, prajić: „Hlej, to je naš luby sudnik!“ Ně, skerje takle: „Hlej, to je naš luby Zbožnik!“ To tež wotpowěduje tomu, štož tu steji, „zo by swět přez njeho zbožny byl.“ To je jeho hłowny nadawk, k tomu je jeho Wótc do tutoho swěta posłał, k tomu je so wón narodził, za to je so wón dał křižowac, zo by nas zbožnych sćinil, zo by nas wumožil. Tak smy k hodam spěwali: „Chrystus, naš Zbožnik, tu je, Chrystus, naš Zbožnik, tu je.“

Cyrkej Jezom Chrysta njeje tu na swěće, zo by jenož swójbne swjedźenje porjeńšała, zo by jenož morwych na swjatočne wašnje pochowała. Wězo wopokazuje wona swojim stawam tež tule službu. Ale pola druhich móžeja to druzy runje tak derje! Cyrkej njecha jenož někotre pobožne słowa rěćeć a nabožne začuće majkać. Ně, cyrkej je stacija wuchowanja a wumóženja, dokelž Wumóžnika a Zbožnika mamy.

Zo je wón tež jako Wumóžnik a Zbožnik zdobom sudnik, to steji na druhim lópjenu. Wo tym rěči Jezus w štuće po našim teksće: „Štož do njeho wěri, njebudže sudženy; štož pak njewěri, tón je hižom sudženy.“ Na tajke wašnje budže naše słowo wulke napominanje, do Syna wěrić, wosebje hdyž spominamy na štučku prjedy, na nam wšitkim derje znate a lube słowo: „Tak je Bóh swět lubował, zo je swójeho jeničkeho narodženeho Syna dał, zo bychy wšitcy, kiž

Njerudźće so, dokelž wjesele w Knjezu je waša sylnosť

To je hesto na lube nowe lěto 1962, wzate z knihow Nehemiasa, a steji tam w 10. štuće 8. stawa. Nehemias běše po babylonskej jatbje z bohotom w Jeruzalemje w času zwonkowneho a znutřkowneho natwara. Zwonkownje běše Nehemias měšćanske murje a wrota w Jeruzalemje zaso natwaril a znutřkownje běše hromadže z pisma-wučeny Esru wosadne žiwjenje wobnowil.

Tež my stejimy w znamjenju natwara wšelakoreho razu, zwonkownym a znutřkownym. Wšudžom po kraju widžiš wulke twarnišća. W politiskim, w hospodarskim, we wědomostnym žiwjenju, wšudžom rěči so wo natwarje, tež w cyrkwi. Cyrkej je w poslednich lětach wjele twarila, je sebi dała nowe porjady, na ekumeniskim runje tak kaž na krajnocyrkwinskim abo wosadnym polu.

K čemu nětkole pak jako hesto tele słowo pokojenja tehdom w Nehemiasowym času kaž tež džensa? Hač-kuliž so lud tehdom wjeseleše, zo wšitko pod mócnym nawjednistwom Nehemiasa a Esry postupowaše, tak so jemu tola styskaše. Při wšem tym běše wón žiwý w hinašim, přeměny-nym swěće. To běše wšitko čisće hi-nak hač w času do babylonskeje jat-by. Lud steješe nětko pod cuzym, persiskim knjejstwom, a wšitko, wosebje swětowa wěstosć, zdaše so jemu ně-kak wohrožena. A jako měšnicy a le-

witojo Mójzasowy zakoń, drje znowa napisany, ludej přečítachu, běchu wšitcy tak hnući, zo plakachu. A tehdom praješe Nehemias: „Njerudźće so, dokelž wjesele w Knjezu je waša sylnosť.“

My křesćenjo džensa tež wšitko pozitiwne, wšitko kmane a dobre připóznawamy, ale nam so styska, hdyž na to myslimy, zo je přeco a přeco zaso měř na zemi wohroženy, zo je swět surowje džěleny. A někotry ma swoje wosobinske prašenja, nuzy, starosće a problemy. Tak je a wostanje mjez čłowjekami a tež mjez křesćanami po wšem swěće.

Do tutoho zrudneho položanja pak so nam přiwola hesto noweho lěta: Njerudźće so, njestarajće so, njebojće so! Přetož z tym sej sami škodźice! „My wobćežimy wutrobu čim bóle sej ze zrudnosću.“ Wjesele pak, spokojnosť, zmužitosć wšitko wolóžuje, haj, was samo posylnjuje. A my mamy jedne wjesele, to je a wostanje wjesele w Knjezu. Njeklinči nam hišće we wušomaj powěsć jandžela w Božej nocy: „Njebojće so! Hlej, ja wam připowědam wulke wjesele, wam je so džensa Zbožnik narodził!“ A to njeje jenož wocomikne wjesele za hody, ale trajace wjesele, kotraž ma nas přewo-džeć přez cyłe lěto 1962 a hišće dlěje hač do wšeje wěčnosti. To njech je a njech wostanje naša sylnosť nětko kóždy čas. La.

Serbam na puć do lěta 1962

Na spočatku noweho lěta strowju wšitkich ewangelskich Serbow blisko a daloko a wšitkich našich přečelow w mjenje Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja, kiž zajimy ewangelskich Serbow w Hornjej a Delnjej Lužicy zastupuje. Tak smy to hižom husćišo wuprajili. A hladajo wróco do stareho lěta, směny to tež woprawdže wuzběhować. Njejsmy cheyli zajimy svojich bratrow a sotrow w Delnjej Lužicy zastupować, jako tam loni swój cyrkwinski dzeń wotměchmy?

do njeho wěrja, zhubjeni njebyli, ale wěčne žiwjenje měli.“ Tuž:

Jezusa sej wuzwolmy w započatku nowoh' lěta, jeho mjeno trjebajmy za škit w bitwje tutoh' swěta. W jeho lubym towarstwje zawostańmy wobstajnje!

Bóh daj nam přeco zaso tajke zetkanje tu abo tam. Bóh žohnuj wo naše prócowanje, w Serbach jeho kralestwo natwaric. Pod tutym zakonjom smy tehdom po wójnje swoje džělo započeli. A to je a wostanje za nas swjata winowatosć a dobre heslo kóždy čas, tež hdyž dyrbymy druhdy ličić za malej horstku a tež hdyž zda so někotrym to, štož činimy, snadne džělo. Ale ličba, njech je wulka, njech je mała, ženje wěcy w Božim kralestwje njerozsudžuje. Na wutrobje, na znutřkownej zmyslenosći, na woprawdžitej pobožnosći, na swěrnosći, na krutej wěrje wšitko zaleži. A tež za 1962 plaći nam Knjezowe slubjenje: „Njeboj so, ty móličke stadlo; přetož washeho Wótca spodobanje je, wam kralestwo dać.“

Budźće wšitcy w léće 1962 w Božim mjenje!

Waš Gerat L a z a r ,
předsyda Serbskeho cyrk. dnja

Pólska protyka wo Serbach

Pólska protyka na léto 1962 „Kalendarz Ewangelicki“ je zaso jara wobšěrna a bohata. Wosebje však nas wjeseli, zo so w dwěmaj nastawkomaj zaběra z nami lužiskimi Serbami. W přernim artiklu pisa so wo stawiznach našeho luda hač do léta 1948. Škoda, zo njeje so tež naše džensniše žiwjenje, powšitkowne kaž tež cyrkwinske, wopisowalo. Druhi nastawk je tak rjec reportaža z džensnišeho Budyšina. Byrnjež njejstěj nastawka j přeco bjez zmylkow (na přikład, zo je „maty katechizm Luthera přeloženy přez Hodžijskeho duchowneho Handrija Zejlerja [1804–1870]“, tak smy tola pólskim bratram džakowni za jich zajim a lubosć.

Tež 12. čisło časopisa „Jednota“, kiž wudawa Ewangelisko-reformowana cyrkej w Pólskej, ma wobšěrniju rozprawu wo našim serbskim cyrkwinskim žiwjenju w zašłym léće. Tež tutón nastawk, kotryž je napisal naš bratr k. ThDr. Emil Jelínek w Českosłowakskej, je nas jara zwjeselił. Zaplać wam Bóh Knjez, drozy bratřa w słowjanskim wukraju, wšo waše lube spominanje na nas!

Postrowy

Za nowe léto 1962 přeja nam Serbam wšitko dobre a Bože žohnowanje:

k. dr. Viktor Hájek, synodny senior Českobratrowskeje ewangeliske cyrkwe w Praze,

k. prof. Antonín Frinta z Prahi,

k. prof. Hanuš Härtel z Chřibskéje,

k. dr. Žiwko Atanasow Michajlow ze Sofije,

k. senior Lajos Várady z Budapesta,

k. farar Feliks Rjeda z Eckardtsheima, prjedawši Šprječanski duchowny,

k. arcyměšnik Andrej Antonowič Melnyk, greksko-prawoslawný farar we Weimarju.

Pod znamjenjom kelucha

Napisał Hanuš Härtel

(Přisp.: Redakcija je přeni staw nastawka wo něšto skrótsila.)

(Pokročowanje)

Jan Hus

Tež w Českej wustupowachu někotři předarjo, kotřiž kritizowachu wotrje cyrkej a cyłu towaršnosć a žadaču sej polěpšenje. Wobmjězowachu však so zwjetša jenož na to, zo tule skaženosć a njerodu šwikachu.

Najwuznamniši předar, kiž energisce a předewšěm z praktiskimi skutkami za reformaciju duchowneho a čelneho žiwjenja cyrkwe wustupowaše, bě Jan Hus.

Na wšo to, štož smy tu pisali wo woněj dobrej, dyrbymy džiwac, hdyž chcemy prawje zrozumić žiwjenje a prócowanje Jana Husa a hdyž chcemy zrozumić rewolucionarne hibanje, kotřež potom po smjerći tutoho zmužiteho wojowarja za wěrnosć nastaw.

W połdnju českeho kraja, w rjanej krajince pod wysokimi horami Sumawy čerpješe lud wosebje čezko pod kwaklu knježich wyšnosćow. Tam knježeše najmocniši rod Rozmberkow, a tam běše tež wjele cyrkwinskih knježstwow. Z tohole kraja pochadžeše Jan Hus. We wjesce z mjenom Husinec so narodzi. Njewěmy ani prawje, w kotrym léće. Bě to něhdže wokoło léta 1371. Jeho staršej běštaj chudaj. Džensa pokazuja hišće Husowy ródny domček, a w chěžce je mały muzeum. Mały Jan měješe mudru hlóžku, tohodla posłaču jeho na lačansku šulu (to je předhadnica gymnazija) do bliskich Prachatic. Tule město běše jara bohate, a młody Hus widžeše, kak rjenje maja so bohaći ludžo. Spózna tež žiwjenje měšnikow. Mějachu lute privilegije (wosebite prawa, předprawa): njeplačachu žane dawki, mējachu rjane drasty a dobru jědž, tež služobnikow, ludžo so před nimi klonjachu, kral a zemjenjo bjerjachu jich do swojich zarjadow a k wšemu mējachu bohate dochody. Jan wuzna pozdžišo ze želosću, zo su runje tele wěcy jeho wabily a zo je so tohodla rozsudził, so stać z měšnikom.

Dokónčiwši lačansku šulu w Prachaticach, přińdže chudy młodženc do Prahi na uniwersitu. Tam mjeno wachu jeho tež skrótka Jana Husa (město dolheho „Jan z Husineca“). Bědne běše žiwjenje studentow we wonych časach. Bydlenja běchu zymne a jědže běše mało. Ze spěwanjom a ministrerowanjom zaslužowachu sej někotre krošiki, haj, mnozy dyrbjachu samo po prošen chodzić. Tak tež Jan Hus. Studium běše čezki, čišćanych knihow njeběše, papjera bě droha. Wšitko dyrbjachu studenća z hlowy wuknyć. Hus však zložil wšě pruwowanja a něhdže z 25 lětami bu z mištrom swobodnych wuměštwow (džensa bychmy prajili: bu z profesorem na filozofiskej fakulće). Tola Hus njeběše hišće dawno na koncu swojeho puća. Studowaše tež teologiju a chcyše však měšnik a mištr bohosłowstwa być.

Krótko po tym wotjědže mištr Hus z kralom do Francoskeje. Běše to wuznamne pućowanje. Na nim spózna wjele noweho, nimo druheho tež spisy Johna Wiclifa. Tónle jendźelski mysler (rodž. wokoło 1328, zemřel 1384) wustupowaše raznje přeciwo skaženosći cyrkwe, tež přeciwo wasnjnu, zo sej bohaći měšnicy za pjenjezy wunošne duchowne zastojnstwa kupowachu. Wojowaše přeciwo wotpuskam a chcyše znowa čistu cyrkej Jezusowu natwarić.

Wiclifowa wučba Husa jara hnuješe. Nawróćiwši so z pućowanja, studowaše pilnje knihi wulkeho Jendželčana a na uniwersice swojim studentam wo nim přednošowaše.

Hdyž bu Hus w léće 1400 za měšnika wuswjećeny, njebě to wjace tón Jan Hus, kiž w duchownym powołanju jenož rjane a bjezstarostne žiwjenje pytaše. Njeměješe jenož jasnej woći, z kotrymajž widžeše žalostne poměry w cyrkwi a docyla na swěće, ale přez hnadu ewangelija spózna tež zakład praweje křesćanskeje wěry, kotryž je Jezus a Bože słowo. Nic jenož ze słowom, ale tež ze skutkom bu Hus nětko z wojowarjom za tule dopóznatu wěrnosć.

(Pokročowanje scěhuje)

Twój puć do noweho léta

Praj čłowjeko –

Čehodla žadaš za zbožom toho žiwjenja?

Je tola jeno krótka chwilička,
Kiž nas tu wšitkich wozboža!

Praj čłowjeko –

Čehodla hrabaš za plodom časnoh' dobyća?

Je tola jeno mała chlósćeńka,
Kiž so nam tudy wobradža!

Slyš čłowjeko –

Wěčna hnada so či dóstawa,
Hdyž kóždá chwilká twojoh' žiwjenja
Če z Bohom Knjezom zjednoća!

Slyš čłowjeko –

W twojej duši klinič wěčna melodija!
Hdyž je z twojim skutkom debjena,
so rodži zboža harmonija!

P. Krječmar

Nakazanje

W jednej chłostarni pokućeše muski za swój njeskutk. Běše někoho skóncowal. A to běše džiwí kadla, sylny kaž law a zly. Swoje worclowe puta běše rozlamal a wšu nadohu we swojej komorce rozbił. Nětko sedžeše w arešce. Farar jeho wopyta. Přez kukač wobkedžbowachu zastojnicy, što so w celi stawa. Farar poda jatemu papjerku a rjekny: „Předčitaj to prošu.“ Na swojim ložu sedžo poča jaty čitać z porstom po linkach jězdžo kaž šulski hólčec: „W styknošći wołach so Knjezej, a wón wuslyša mje a troštowaše mje.“ Pječatřiceći mjenšin so duchowny z chłostancem zaběraše. Na koncu so wobaj poklaknyštaj. Najprjedy modleše so farar, potom jaty. Ale tón njenamaka praweho stowa. Tuž sej položi papjerku před sobu a rěčeše pomalu: „Ja so wolam Knjezej we swojej nuzy ...“ To bě započatk praweho pokućenja a nakazanja. W léće 1956 su jeho z chłostarnje pušćili. Prjedy hač džěše do swobody, slubi, zo chce před čłowjekami wobsweđić, što je Bóh na nim dokonjal.

Hdyž na tohole čłowjeka myslu, stykuju ruce a so modlu: „... a wón wuslyša mje!“

H. B.

Po dalokich pučach / Podal Gerhard Wirth

(Pokročowanje)

Njesměrna pusta

Hišće raz so wobhonichmy za drohu přez Szeged, zo bychmy runu smuhu přez južny džěl Rumunskeje hnydom do južneje Bołharskeje so zawinyne móhli. Chychmy po najkrótšim puču do Sofije. Ale tu so přeni króč naš program powali. Pola Szegeda drje móžeš do Juhosłowjanskeje přestupić, do kotrejež pak wizuma njemějachmy, nic pak do Rumunskeje! A tak dyrbjachmy na daloki wokołopuč so podač, kotryž pak bě za nas tohodla zajimawy, dokelž jědžechmy překi přez wulku runu pustu, po kotrež so mi takrjec hižom dawno sty-

skaše. Ze svojich džěcacych lět sem mējach před wočomaj wobraz wulkeho stadla kruwow při wosamočenej studni wosrjedž njesměrneje runiny. A runjewon tajku ju nětko tež nadeńdžechmy. Naš wobrazk wam to pokazuje. Štóz chce tule pustu hišće nazhonić, njech pak chwata! Přetož tam, hdžež rosćeše hišće před lětami jenož skromna trawička, žnjejeja džensa kukuricu a samo pšencu. Pusta so powodźuje, pasma kerkow so nasadźuja a tak so romantika pusty dale a bóle zhubjuje. Wulke twarjenja ratarskich prodrustwow z modernymi bydlenjemi za prodrustwownikow tam steja, hdžež běše před lětami hišće sama chudoba.

Rumunska

Rano z časom přejědžechmy maďarsko-rumunske mjezy. Nowy kraj, nowa rěč, nowe wašnja a hinaše cyrkwe! Rumunsku rěč však móžeš na zakładze lačansčiny zdžela zhodać.

To bě za nas wěsty postup porno maďarščinje. W Rumunskej pak je tójšto Němcow, tak zo móžeš so z němskej rěču hustodosć z ludźimi dorozumić. Napisma widžachmy husto w třoch rěčach: w rumunskej, maďarskej a němskej rěči. Nadeńdžechmy ludźi, kotriž běžnje rěčachu we wšědnym žiwjenju štyri rěče, te tři horjeka mjenowane a k tomu hišće wosebity alemaniski dialekt němskeje rěče. A woni sebi wjele na to wědža, a ja však jim tole zawidžu. Zajimawe běše za mnje, kak tam narodnosće porno sebi wobsteja; kóždy swoju maćernu rěč we swojim domje wužywa, ale je druhe rěče k tomu nawuknyli, bjez toho zo by so swojej wotcu zbnili. To by móhl serbskej a němskej Lužicy być dobry přiškad! Hdyž běše raz dorozumjenje chětro čězke po rumunskej a tež po němskej rěči, so nadobo wukopa, zo so w slowakskej rěči najlěpje dorozumimy. A to w rumunskim kraju! Slowakow však maš nimale po čyłej Maďarskej a tež w Rumunskej a Juhosłowjanskej a Awstriskej.

Daloki puč po rumunskim boku běše hač do Timisoara, wulkeho rumunskeho města, podobny kaž w Maďarskej; daloce rune pola, wusmalene pastwišća, burske wsy z niskimi chěžkami a šěrokimi nawsami. Ale za Timisoara přijědžechmy znova do horow, do Karpatow, a nawječor běchmy na tym městnje, hdžež so Dunaj předrěwa přez wysoku hórsku krajinu. Je znata pod mjenom „železne wrota“. To chce prajić, zo je sej rěka železne wrota horow z mocow rozpačila. Zaso bě so mi z tym sön młodych lět dopjelnił. Kak husto sym při atlasu sydał a sej tule krajinu wumolował. A nětko smědžach ju z wočomaj widžeć! Wona bě hišće rjeńša hač wobraz mojeje fantazije. Dokelž bě hižom nawječor, hdyž tam dojdžechmy, chwatajcy swój stan z awtow sčahachmy, jón nastajichmy, matracu naduchmy, kusk sucheho chłěba sej wotkrachmy a jón zhrymzachmy a nimale při modlitwje hižom wusnychmy. Ale rano zahe zaso stan zwottorhachmy a jědžechmy nětko po rjanej droze dale do Bukaresta. W horach so

hišće dohladachmy čaha, kotryž pječ lokomotiwow stonajo a porskajo po horje horje čehnješe. W małym městachu, njewěm ani, kak rěka, pozastachmy. Tu běše njeđzelu rano na hasach a w klamach wšo poľne ludźi. Zboka drohi steješe prawoslawny Boži dom, hdžež runje hišće posledni džěl liturgije (tak woni kemšam rěkaju) dožiwichmy. Boža služba běše slabje wopytana. Prawoslawny měšnik we swojim pisanim ornace spēwaše z rjanym hłosom modlitwu, kotruž však njerozumichmy, hač jenož to, zo so tež modleše za swój rumunski kraj.

W horeym slóncu jědžechmy přez plódnu krajinu do Bukaresta. Nalěwo nam kiwachu zdaloka, druhdy pak tež bliže, imposantne hory Karpatow. Po hladkej asfaltowej droze z wulkimi štomami na woběmaj bokomaj jědžechmy do stolicy Rumunskeje.

W Bukaresće njemějachmy žanoho znateho a Bołharska nas mőcnje wabješe a nimo toho dyrbjachmy nazajtra zahe zaso Rumunsku wopušćić, dokelž naš wizum jenož dwaj dnjej

pláčeše. Tuž so předolho njekomdžichmy. Přecelny knjez nam pokaza w němskej rěči puč do noweho džěla Bukaresta. A tón běše zawěsće wohladanja hódny. Wysoke, moderne twarjenja, kotrež však same na sebi njepreradža, zo sy tu w Bukaresće. To však móhlo runje tak w někajkim druhim džělu swěta być. Lubilo pak so mi tam tele čiste a rjenje natwarjene město je. Wot Bukaresta hišće hodžinu jězby a běchmy zaso při Dunaju. Na tamnym boku za rjanym mostom kiwa nam Bołharska...

(Pokročowanje scěhuje)

Hdže je žiwjenje?

Pójće raz sobu na pučowanje do Palestiny, wězo jenož po zemjepisnej karće! Widžimy tu předewšěm dwaj wulkej jězora: Morwe morjo a Genecaretski jězor. Wot počnocy do połdnja čěče Jordan, přez Genecaretski jězor, hłuboku a plódnú Jordansku dolinu a wuliwa so skónčnje do Morweho morja. Što pak je wosebitheho na tutymaj jězoramaj? Genecaretski jězor je počny rybow. Do koła wokoło je kraj plódný. Morwe morjo pak, kaž nam to hižom mjeno praji, je morwe. Žaneje rybički, žaneje rostlinki! Čehodla? — Žiwjenje je jenož tam, hdžež so něšto doliwa a wuliwa! Hdžež so jenož bjerje a přijimuje a so nič dale njedawa, mřeje kóžde žiwjenje. Genecaretski jězor dawa Jordanskej wodže dale běžeć a ma žiwjenje we sebi a wokoło sebje. Morwe morjo pak jenož wodu přijimuje a ju hromadźuje a wostawa njeplódně. Tak je tež z našeje wěru! Štóz jenož bjerje a přijimuje, ale dale njedawa, tón wostawa njeplódný!

Kruta wěra

Hugenoća běchu něhdy francoscy křesćenjo, kotriž mējachu swojeje ewangelskeje wěry dla njesměrnje čerpjeć. Či, kiž njemóžachu swojim přescěhowarjam wučeknyć do cuzeho kraja, tradachu w kralowstwach jastwach. K jednomu tajkemu młodemu hugenotej zastupi něhdy wotpóslanc krala do jastwoweje komorki: „Ja sym přišoł, zo bych was z tuteje džěry wuswobodźił, towaršo.“ Jaty ruče postany. A wotpóslanc džeše dale: „Poskajće, hišće džensa smće dom, hdyž — jedne Swjata sy Marja wuspěwaće.“ „To je mi přečežke“, jemu jaty wotmołwi. „Towaršo, Wy njebudžeće jenož z jatby pušćeny, ale smće samo do swójeho přjedawšeho zastojnstwa.“

Jaty pozběhny ruku: „Ja so za wšu prócu džakuju, ale tele, hdyž! Wam nihdy na nihdy dopjelnić njemóžu. Swoju wěru, za kotruž su moji wóteojo wumrěli, njemóžu ženje zapřec.“ Kralowski wotpóslanc so pokloni; jedna sylza so jemu wuroni: „Njemóžu nič wjace za Was činić, towaršo, ale ja sej Was česću jako rjeka.“

Tónkróć chcemy spominać na po-
bożneho a swérneho narodneho pró-
cowarja w Delnjej Łužicy, na kantora
Kita Šwjela.

Kito — abo Křesćan, kaž bychmy
my w Hornjej Łužicy prajili — naro-
dzi so 21. februara 1836 w Zaspach
pola Choćebuza jako syn burskeju
staršēju. Přechodźiwši wjesnu šulu
wopyta preparandu w Lutolu a skónč-
nje seminar w Nowej Calu. Pjeć lět
běše za wučerja w Zaganju a dalše
pjeć lět we Wulkim Woseńku. 1866
poda so do Skjarbošća, hdžež hać do
lěta 1912 skutkowaše. W Choćebuzu
přežiwi swój wuměnk a zemře tam
před 40 lětami, 26. januara 1922.

Wjace hać polsta lět je Kito Šwjela
wudawał za Delnju Łužicu „Bram-
borski Casnik“, tež wšelake druhe
serbske spisy, knihi, tež spěwarske
delnjoserbske. Wuznamjeni pak so tež
jako hospodar, plahowaše ríše a sad.
A to wšitko je wón dokonjał při
wšem čezkim a napinacym kantor-
skim a wučerskim džěle. Kito Šwjela
běše w křesćanskim duchu žiwy a ze
swojeje kruteje wěry čerpaše spochi
nowe mocy. Na stare lěta je kantor
Šwjela přeco bóle woslepił, kaž hižom
jeho njeboh mać. Tola swoje redak-
torske džělo tohodla njespušći, pisaše
dale swoje pěsnje, powědančka a po-
wučenja. Kaž lědma što mjez wučer-
nymi Serbami je wón džětał a so pró-
cował. Je stał kaž dub wosrjědž
wohroženého a přesčěhaného Serbstwa.
Hdže je džensa hišće tajki serbski
kantor?

Za Bukecy běše 3. njedžela adwen-
ta, 17. hodownika, wosebje radostna.
Po dwaceći lětach maju nětko tam za-
so swoje poľne zwonjenje, nic drje
wjace mosazowe kaž něhdy, ale tola
rjenje, poľnje klinčace worclowe. To
rěka: nowej dwaj stej z worcla a star-
ry je z mosaza. Před poltřeca lětami
sej nowej zwonaj skazachu a nětko
skónčnje běše swjatočný džen poswje-
ćenja přišoł. Swjedženske předowa-
nje měješe serbski superintendent,
kotryž w serbskej a němskej rěči roz-
loži słowo japoštoła Pawoła: „Dajće
so zjednać z Bohom“. Předar napomi-
naše wosadu, zo by při wšem wjeselu
sebi byla wědomna swojeje zamołwi-
tošće. Zwony wołaju k Božim služ-
bam, napominaju k modlitwje a při

pohrjebach nas dopominaju na našu
zachodnosć a na Božu wěčnu kras-
nosć. Ale přeco wšitko na tym zaleži,
zo je naša wutroba wotewrjena a
zwoľniwa. Naš džzensniši džen trjeba
čłowjekow, kotřiž su z Bohom zjed-
nani, a kotřiž su čłowjekoyo měra,
znutřkownej swobody, kotřiž su stro-
wi dosć, być smilni a dobroćiwí.

Kak běše to hnujace, hdž wosadny
farar potom zwony poswjeći! Kóždy
zwón ma nimo němskeho wězo tež
serbske napismo: wulki „Knjezowe
słowo wostanje wěcnje“, srěni (stary
mosazowy) „Zbóžni su, kotřiž ke
kwasnej wječeri jehnjeća su powola-
ni“ a mały „K njebiesam čěr naša
dže.“

Tak wjele kaž móžu přewidžeć, je
mjez wšitkimi serbskimi wosadami
jenož hišće Njeswaćidlo, kotřež hišće
žane nowe zwony nima. Tež tam su
hižom před lětom skazane a Njeswa-
ćidlsy so nadžijeja, zo njebudžeja
trjebać tak dolho čakać kaž Bukeče-
njo. Jenička serbska wosada, kotraž je
swoje stare zwony wobchowala, drje
běše Minakał, dokelž su tamniše wo-
sejbe stare a maju tak starožitny wu-
znam.

Kruwički dla

Dorothea Trudel, kiž běše w Swi-
carskej založila bibliski dom, měješe
nana, kiž njesměrnje piješe a suro-
wje ze swojimi swójbnymi zachadže-
še. Mać pak běše pobožna žónka.
Jednogo dnja, běše w zymje, džěše
nan z domu a wróći so hakle nalěto.
Hnydom so prašeše: „Wot čeho sće
žiwi byli?“ — „Kruwa je na džen
25 litrow mloka dawala.“ Tuž wot-
wjaza nan kruwu a čěrješe ju won na
drohu a chcyše ju za sto frankow pře-
dać. Mać pak džěše do swojeje ko-
morki. Kruwjacy handler, kiž běše
nahrabny čowjek, přindže z nanom
do rěčow. A nětko so něšto njewěšedne
sta. Wón wo tu tunju kruwu njero-
džeše, ale zarjeji na nana z hłosom:
„Ty njekmaniko, hubjeny! Twojej žo-
nje a twojim jědnaće džěćom daš hlo-
du mřěć, a nětko chceš jim tež hišće
kruwičku wzać! Ty sy hubjeński hać
čert sam!“ Na to dowjedže nan kru-
wičku zaso do hródze a čekny. Po
wjele lětach so nauróći a prošče žo-
nu: „Chčeš mje nutř pušići? — Ja sym
chory.“ Zona njeje jemu ničo poroko-
wała a durje wotamknyła a jeho wot-
hladowala. Smědžeše potom hišće do-
žiwić, kak jeje muž pokućeše a, wu-
jednawši so z Bohom, woči na přeco
zańdželi. b.

Wšedny chlěb

„Ja žno wšitko wěm, štož budže
farar džensa předować“ něchtó ke-
mšerja wóchlowaše. A na to tón
kemšer: „Ja tež wěm, kak chlěb slo-
dži, a tola dyrbbju jón přeco zaso
jěšć.“

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu
č. 733 nowinarskeho zarjada pola pře-
sydy ministskeje rady NDR jónkróć za
měsac. — Rjadamje Konwent serbskich
ewangelskich duchownych. — Hłowny za-
mołwity redaktor: superintendent Gerhard
W i r t h - Njeswaćidlski. — Čiść: III-4-9,
Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Bu-
dyšinje.

Mój čas steji w twojej ruce

Z časa swojeje jatby w koncentra-
ciskim lěhwje powěda Martin Nie-
möllner: „Jako smědžeše mje mój star-
ry, 81lětny nan jónu w Sachsenhau-
senskim kaceće wopytać a ze mnu
rěčeć, so wón mje tež prašeše: Kak
dolho dha to jowle z tobu hišće traje?
A ja jemu wotmołowich: Nano, ja to
njewěm, ale zawěše žanu hodžinu
dlěje, hać to Knjez Chrystus chce.
Z tym bě za njeho a tež za mnje
tele styske njeprašeje wotbyte. „Mój
čas je w twojej ruce“ (Ps. 31, 16). „Bóh
je swěrný, kiž was njebudže přez
waše zamoženje dać spytować, ale
budže činić, zo spytowanje tak kónca
nabudže, zo wy jo znješć móžeće
(1. Kor. 10, 13).

Hišće raz: New Delhi

Nětko je hižom zaso něšto njedžel
po wulkej zhromadźiznje křesćan-
skich cyrkwjow w Indiskej. Je pak
trjeba, zo wo tym a tamny, štož je
so mjez 18. 11. a 6. 12. 1961 w New
Delhi stało, hišće rozprawjamy.

Swětowa rada cyrkwjow je nětko
zjednocenstwo 198 křesćanskich cyrk-
wjow swěta. Jeje wuznam z kóždym
lětom roscě. Tohorunja bu nowy pre-
zidium wuzwolony: 6 prezidentow, ko-
třiž změja 6 lět dołho tele zastojnstwo
zastawać. Předsydstwo je hižom wot-
blyšč rozměra ekumeniskeho hibanja.
Za zastupnika ewropskeho kontinen-
ta su znowa Němca wuzwolili, cyrk-
winskeho prezidenta D. Martina
Niemöllnera. Dale slušeja do
prezidentow anglikanski arcybiskop
z Canterbury, dr. Michael Ramsey
(Jendželska); generalny guwerner ze
sewjěrnej Nigerije a předsyda Wšo-
afriškeje cyrkwinskeje konferency,
Sir Francis Ibiem, kiž je presby-
terianskeho wěruwuznaća; indiski
profesor teologije dr. David G. Mo-
ses; greksko-prawoslavny arcybi-
skup za Sewjernu a Južnu Ameriku,
Jakowos, a prawiznik Charles
C. Parlin z New Yorka, kiž je me-
todistiskeho wěruwuznaća. Za čestne-
ho prezidenta bu wuzwolony Jendžel-
čan Joseph H. Oldham (87 lět). Dwaj
prezidentaj — Ibiem a Parlin — nje-
staj teologaj. Nimo arcybiskupa Ja-
kovosa su wšitcy prezidenća nowo-

wuzwoleni. Do centralneho wuběrka
Ekumeniskeje rady bu tež znowa naš
sakski krajny biskop D. Roth wu-
zwolony. Wšohromadže je w central-
nym wuběrku nětko šěsć němskich
zastupnikow. Tež Ruska prawoslawn-
na cyrkej ma pječ zastupnikow we
wuběrku, mjez nimi eksarcha za
srjedźnu Ewropu, arcybiskupa Joana-
Berlinskeho. Za předsydu centralneho
wuběrka bu znowa ameriski lutherski
cyrkwinski prezident, dr. Franklin
Clark Fry, wuzwolony.

Zhromadźizna je so z najwšelakori-
šimi prašenjemi zaběrała. Njeje nam
možno, wo wšem tudy pisać. Mjez
druhim je wšitke swoje sobustawske
cyrkwe napominała, ze wšej doraz-
nosću přeciwo antisemitizmej wustu-
pować. Jednomyslne je konferenca
zasudžila fakt, zo so přeco hišće na
židowskim ludže hrěši. Z tym je zhro-
madźizna swoje dotalne stejšico wob-
kručila, zo je „antisemitizm hrěch
přeciwo Bohu a čłowjekam.“ Tež wo
prašenju Němskeje a docyla wo pra-
šenju měra na swěće je so na zhro-
madiznje wjele wuradžowało.

Na přenjež zhromadźiznje noweho
Centralneho komiteja Ekumeniskeje
rady cyrkwjow bu dotalny generalny
sekretar dr. Visser't Hooft znowa wu-
zwolony. Wón wostanje z tym nawo-
da sekretariata Ekumeniskeje rady w
Ženewje.